

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Tractatus aliquot in libr. de generatione et corruptione -
Cod. Ettenheim-Münster 163**

Dilingae, 1624

Prolegomenon II.

[urn:nbn:de:bsz:31-114256](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-114256)

Qualis sit habitus Met.

et positivè ac sibi operantibus, ut bruta et angeli, quaedam
 vero ita separata sunt à materia ac sibi esse suum, nec in
 cludant materiam, nec ad hoc ut simpliciter existant à par-
 te rei exigant materiam, cum sibi aliquas partes subiectas
 de facto existant sine materia, licet sibi alias sint materia
 immersa, huiusmodi dicitur à quibusdam abstrahere à
 materia promissive sine quoad indifferentia, cuiusque
 possunt esse in materia ac extra, ut ens in coeli, substantia
 in coeli, itaque accidens qualitas, et alia quae tam de
 spiritualibus, quàm de materialibus predicari possunt,
 quae porro ratione distat abstrahunt à materia
 et alioqui cum illa connectiones habent ut substantia,
 et consimilia non aient parè ad metaphysicam
 pertinere interim tamen tractari quaedam debent
 nihil aliena ad pleniorè videlicet intelligentià.

PROLEGOMENON II. Qualis sit habitus Metaphysica

Conveniunt fere Philosophi quod Metaphysica
 non sit ars, siue habitus principiorum cum is
 non sit demonstrativus, nec sit ars aut prudentia, quae ad
 opera referatur, sed de scientia et sapientia
 quarunt, hinc igitur

Dicendum: Metaphysica est scientia
 speculativa perfectissima.

Nota 1^a Autem quam vocant Philosophi esse opus a se
 am. sapere scientia nomine appellare, ut 1^a 2^a 3^a
 et 3^a Met., quod a. in Speculativis habenda pa-
 tere in op. eo, quia bruta, angeli, et alia quaedam

6 Tract Prolegom. II

pl. de par
p. 110 de

h.

considerat circa qua nihil practicatur; de ser-
fatione vero inquirere potest vel obiecta circa qua
Metaphysicus habitus versari debet. Sed quaeritur
utrum habitus iste sit more speculativo, et non sit
aliquo modo practicus? more speculativo asserunt
Suzr. et Mend. alijque quod probari queat ex hisori-
mine quod est inter Theologiam supernaalem (quam
multi partim speculativam, partim practicam
scientiam dicunt) et naturaalem seu Metaphysicam
nostram, Theologia n. supernaalis nititur lumine
divina revelationis fides, quatenus per discipulos
applicatur ad conclusiones in principijs fidei con-
tentas. Cum igitur fides non solum aperiat veri-
tates speculativas, sed et practicas, et fore oia
prima principia morum potest sane eo Theologia
scientia quaedam practica haberi, ac vero theolo-
gia naturalis, seu Metaphysica perficit naturaalem
lumen circa ea obiecta quae abstrahunt a materia
sensibili, et intelligibili, et ideo de deo factum
speculative considerat rationem supremi boni,
et ultimi finis, quatenus numerum in se talis est,
talisque naturaliter cognosci potest, non vero practice
spectat quomodo hic finis sit consequendus, quod
si demonstrationes aliqui practica circa tale bonum
et talem finem inveniuntur pertinebant illa potius
ad philosophiam moralem, quam ad Metaphysicam.

Obiectio

Nota Σ . cum iam iam dicturi sumus
ex eorum sententia Metaphysica esse esse. Sapien-
tiam habitari hic potest quomodo verum sit quod
sit Scientia naturaalem in 6. eth. ubi agit de ha-
bitibus istis, hos habitus inter se putat Sapiencia;

Qualis habitus, Metaph 7

et scientia sub genere virtutis theoreticis dixerunt
 nat. h. scientiam dupliciter sumi potest 1. generalem solutio
 tim pro se cognitione demonstrativa, et ut sic
 includit et sapientiam, ad quod se habet ut genus quoddam
 2. strictius prout versatur tunc circa conclusio-
 nes demonstrabiles non a. circa ipsa principia,
 et sic sapientia non est scientia, prout dicitur in hac ac-
 ceptione ut Artes 1. a scientiam usque ad hunc
 nihil habet habitum subalternorum distributionem attu-
 lit, hinc igitur sapientia non erit accipienda ut ag-
 gregatum quod est ut et scientia sicut volebat Tarsus
 deus et Jaueles apud Christophorum Gillium.

Sicendum 2. Metaphysica est etiam Metaph. est
 et Sapia

Sapientia pro qua se declaranda

Nota 1. Vocabulum Sapientia possim non
 uno modo sed multipliciter accipi, nam 1. signi-
 fiat artem et scientiam quodcumque opus aliquam
 ratione profecta, sic Artes in 6. ethic. Polykletam
 appellavit sapientem statuarium 2. denotat non
 unam quamvis artem, sed unam a pluribus,
 quatenus ad unam finem diriguntur conflata
 et quasi compositam, sic ad aedificationem multae
 quidem artes concurrunt solus tamen architectus
 sibi sapiens, eo quod finis totius operis perspectum
 habeat, et famulantibus sibi marmoribus fobis alijsq;
 qui ad aedificationem faciunt modum operandi prae-
 scribat. 3. accipitur Sapia pro perfecta quada-
 et absoluta re, sicut saltem in utili cognitione,
 adeoque ex oibus scientiis congregata, sic hoc no-
 men usurpavit Artes in 1. Met. c. 2. 4. denotat
 sapientia proprie significat habitum aliquem nat-
 turalium praestantissimum, qui altissimas res

Prolegomenon II

causas et universalissima principia conside-
rat, dependens in suis quoque principijs scientijs
reliquas, si n' possit et ostendere, saltem deducere
eas ad impossibile, hoc modo Arist. metaphysicam
ait esse sapientiam, proindeq; l. 1. c. 2. condiciones
aliquot sapientiae statuit, quas convenire metaphysi-
ca docet, sunt a. fore istiusmodi conditiones, videlicet
ut veretur circa omnia, qua illa sit naturali-
ter attingere, et sit de rebus, qua sunt difficiliore, et
a sensibus magis remota et sit certissima, et pro se et
sciendi ea appetatur ut sit idonea ad docendum,
et tractandas reru causas, et alijs scientijs quodammodo
dominetur illas dirigendo, qua conditiones cum inter
scientias naturales qua lumine natura nititur maxi-
me competant metaphysica erit ipsa verissima sa-
pientia, qua de re. fusius Franciscus Suarez. disp.
sect. 5. n. 18. et sequentibus

NOTA si spectemus sapientiam non prout
praeiis lumine natura nititur, sed prout lumine
supernaturali, vel revelatione divina adiuuatur
tunc Theologia potius erit sapientia, quam Philosophia
illa enim multo certior est si quidem loquamur de
certitudine infallibilitate, quod non reuelat error et
dicit id falsum esse nequaquam, et est Theologia
verum altissimam, et difficillimam, et inter cete-
ras omnes disciplinas naturales praestantissima, et per-
fectissima, etiam si quid ob meventiam sit imper-
fectior, qua habitus nulli naturales, ipsa porro
non tam de alijs scientijs, verum de metaphysica
eiusque principijs iudicat ut docet S. Th. 1. 2. q. 1.
a. 6. Inam altiori quodam lumine nititur, exemplum
iudicationis circa principia reliquarum scientiarum

condiciones re-
ferte ad p. 11

Qualis habitus Metaph. 9

sic in uno quodam Physico ex nihilo nihil fit, hoc in
proprium Theologia merito restringit, quod uidebitur
ex nihilo nihil fiat naturaliter, tametsi per diuinam
potentiam oio mundus protari debuerit ex nihilo, adeoq;
creari sui plurimas sui partes, sicut fides testatur.
Neg. his obstat, quod Ailes ad sapientiam requirere ui
deatur euideniam, qua tñ caret Theologia, nam hoc
per accidens tm, et quib; macliter regerebat eusq; is
disciplinis, quas ipse nouerat praestantior ac artior
ceteris nulla iudicari potest, nisi qua est scien
tia, et euidens, de reliqua n. certitudine, qua
ex verbo dicitur multo maior habetur n. indagari
Ailes, Ita recte notat Gillius l. 1. 4. 4. c. 9.

Conclusio

E iam praemisso duplici prolegomeno de
differentia scilicet scilicet de Genere meta
physica facile dari et intelligi poterit eius
Definitio, qua sic talis. Metaphysica
est scientia speculativa de Ente
ut ens est sine prout abstrahit ab
omni materia sua porro re
liqua hic quaeruntur de metaphysica
sufficienter applicata habentur
in prolegomenis a libi, sed in is, q
in logica circa demonstrationem
nem. faze ripimus et
applicandus.